

Täysistunto

Torstai 17.11.2022 klo 16.00—18.09

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 16/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 16/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.03 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva rikoslain muutos on tarpeellinen niin oikeustilan selventämiseksi kuin kaikkien ihmisten turvallisuuden parantamiseksi. Rikoslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä erikseen lueteltuihin niin sanottuihin vihavaikuttimiin lisätään maininta rikoksen tekemisestä sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Toisin sanoen esityksen tavoitteena on korostaa sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha. Esityksen taustalla on hallitusohjelman tavoite puuttua nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen. Kyseessä on merkittävä kysymys niin sananvapauden, viranomais-toiminnan, tutkimuksen kuin tiedonvälityksen kannalta.

Maalittamisella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että jollain some-alustalla herätellään ihmisiä kohdistamaan vihaviestintää tiettyyn ihmiseen, joka on esimerkiksi tehnyt jonkin ulostulon. Maalittamisen kohteena voi olla myös asiantuntijoita tai viranomaisia. Tarkoituksena on vaientaa kohde. Sen vakavimpia seurauksia esimerkiksi tutkimusmaailmassa tai toimittajien keskuudessa on se, että tiettyjä yhteiskunnallisia aiheita aletaan välttelemään.

Esityksen perusteluissa viitataan niin kutsuttuun chilling effectiin eli vapaasti käännettyinä viilentymisefektiin. Viilentyminen on melkoisen laimea termi, kun puhutaan sukupuoleen kohdistuvasta vihasta. Uhkailu, maalittaminen ja häirintä, joiden tekemisen vaikuttimena on sukupuoli, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen moninaisuuteen kohdistuva viha, voivat herättää uhrissa vakavaa pelkoa, joka voi pahimmillaan lamauttaa ihmisen täysin. Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen sukupuoleen katsomatta. Myös demokratian toimimisen kannalta on välttämätöntä, että hiljentämistä ei hyväksytä.

Arvoisa puhemies! Rikoslaki on perustellusti sukupuolineutraali, eli laki kohtelee kaikkia samoin sukupuolesta riippumatta. Lain tulee kuitenkin olla sukupuolisensitiivinen. Selvitysten valossa sellaisen häirinnän, uhkailun tai yksityisyyttä loukkaavien tekojen kohteena, joiden törkeimmillään voidaan arvioida osoittavan sukupuoleen kohdistuvaa vihaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2022 vp

ovat käytännössä naiset miehiä useammin. Lainsäätäjien onkin puututtava kaikin mahdollisin tavoin, kaikilla mahdollisilla tasoilla, sukupuolten tasa-arvoa estäviin rakenteisiin,

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan mietintö ottaa ansiokkaasti kantaa asiantuntijakuulemisissa nousseisiin huomioihin siitä, että rangaistuksen koventamisperusteissa tulisi huomioida sukupuolen lisäksi niiden soveltuminen sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun tai sukupuolen moninaisuutta ilmentäviin tapauksiin. Valiokunta katsoo, että oikeuskäytäntö osoittaa, että nykyisin muotoilu on riittävää siltä osin, että rangaistusta on koventettu nykylakiin vedoten sukupuolivähemmistöryhmän edustajaan kohdistuneessa rikoksessa. Tämä pohdinta on oleellista, ja on tärkeää, että oikeuskäytäntöä seurataan tarkkaan tämän lakimuutoksen myötä. Suomalaisen oikeusvaltion kannalta ja rikoslain muutosten toimeenpanon kannalta on oleellista, että rikosten selvittämiseksi ja oikeuskäsitteiden sujuvuuden varmistamiseksi on osoitettu myös riittävät resurssit. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 7/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.